

Aan ons dan de taak om te bouwen den komende tempel. Wee, als wij verstarren in conservatisme! Wee, als wij de traan, den vastendag begeeren enkel om te vasten. Een geslacht, dat zóó blijft weenen, versteent zijn hart en kristalliseert zijn smart, al vloeit ook over zijn oog van tranen. Zulk een geslacht zal het lot niet ontkomen van de latere Joden²⁾ die, toen ze het heilige feest van Israëls geestelijken tempelbouw in Jezus Christus met koude harten hadden laten voorbijgaan, den vastendag van de 5e maand en den boetedag van de 4e maand nog weer nieuwe wijding gaven door almaar op te tellen, op te tellen, zóóveel smarten als ze maar even konden bedenken, of fantaseeren, maar die gemist hadden — voor eeuwig — de groote blijdschap, de zoven blijdschappen van Israël, dat uit den Geest geboren is. Waar de koude der ziel de tranen stolt, daar is verstijfd ook de mond in laatste glimlach.

Zoo mogen dan oud en jong samen beleven het „einde“ van de vreugde der wet en het doel van de vasten van Jeruzalem: Jezus Christus. Nog eenmaal zal hij komen, de rechter van 'theelal. Hij komt en Bethel zal Jeruzalem niet meer benijden. Hij zal Sarezer geven zijn nieuwen naam en alle priesters en profeten zullen dan spreken te rechter tijd. In Bethel dan geen onevenwichtigheid meer en in Jeruzalem geen praerogatief van den individueelen profet boven een schare van tot spreken geroepenen, maar onmachtigen. Daar zullen oud en jong beiden verstaan, dat hun synthese lag in Jezus Christus, den held van Zacharia, die voor de weenenden van gister en voor de bouwenden van heden gister en heden dezelfde was en tot in der eeuwigheid; in hem, die als Hij nabij de stad kwam weende over Jeruzalem en als Hij tot haar gekomen was met de vreugde der gehoorzaamheid zijn nieuwe rijk gebouwd heeft; hem, die weenend bouwde en bouwend weende; die den strijd tusschen moeten en weenen heeft opgelost en zoo den eeuwiggen vrede belooft op het eenmaal voor altijd beëindigd conflict van moeten en lachen, lachen over de zeven blijdschappen Gods.

K. SCHILDER.

²⁾ Vgl. C. F. Keil op Zach. 7: 1-3, noot.

UIT DE SCHRIFT.

Reformatie-vrees.

En Zijn discipelen werden indachtig, dat er geschreven is: De ijver van Uw huis heeft mij verslonden. Joh. 2: 17.

Jezus Christus is de Hervormer van het huis Zijns Vaders.

Zoo treedt Hij op in den tempel te Jeruzalem, en het is opmerkelijk dat Hij Zijn arbeid in Israëls heilgdom en heilige stad aanvangt en beëindigt met een reiniging van die plaats, die door den kouden, uitwendigen goedkoopvormendienst der Joden ontijd is tot een huis van koophandel. Die reformatie is Christus aan den Vader verplicht. Hij heeft te waken over Diens woning. Hij is snel tot Zijn tempel gekomen om daar de eere des Heeren te herstellen, en daarom is des Heilands eerste daad in de hoofdstad van Zijn volk, om het huis Gods te hervormen en louteren van alles, wat dat huis ontheiligt.

Welke uitwerking heeft deze eerste reformatie van Christus gehad?

Vindt zijn ijver voor het huis Gods bij de Joden goeden ingang? Zien ze in Hem, den Zoon des Vaders, Die de kinderen van Levi zal reinigen? Volgen zij Hem op den weg der hervorming? Ach neen, want zij begrijpen Zijn doen niet en nemen het Hem hoogst kwalijk. Zij erkennen Hem niet als den Messias en gaan in hun gehuichelde vroomheid verder. Zij zetten na dit onwelkom intermezzo hun tempelontwikkeling kalm voort, en als Christus aan het einde Zijner omwandeling Zijn werk op het Paascheest besluit, moet Hij weer uit Gods heilgdom de kooplieden en het marktvee drijven, en spreken: „Mijn huis is een huis des geestes, maar gij hebt het tot een kuil der moordenaren gemaakt.“

Doch... ook de discipelen aarzelen.

Zij staan tegenover Christus' reformatoisch optreden zeer gereserveerd.

Zij vreezen er niets dan verkeerde gevolgen van, want Johannes zegt ons, dat zij indachtig werden de woorden van Psalm 69: 10: „Want de ijver van uw huis heeft mij verslonden.“

Dat Psalmwoord vat men gewoonlijk niet juist op. Het spreekt niet van den innerlijk-verterenden ijver voor Gods huis.

Het doelt niet op een gloed, die van binnen brandt en vertoert, maar David klaagt over de ellende, die hem aangedaan wordt van buiten af. Om des Heeren wil moet hij veel lijden. Daarom wordt hij gehaat en bespot. „De smaadheden dergenen, die U smaden, zoo zegt hij, zijn op mij gevallen“, en vlak daarna vooraf gaan de woorden, waaraan de discipelen denken, als ze Jezus den geestelijken hantieren.

Dit verband spreidt dus ander licht.

Het „verteerd worden“ ziet op den smaad, die den ijveraar wordt aangedaan.

Het „verslonden worden“ is het lijden onder den haat en de vijandschap, waarmede de wereld Gods

getrouwe knechten bejegt, en dat lijden heeft Jezus Christus als niemand anders ondergaan. Hij is als geen vertoerd geworden. Zijn ijver voor 's Vaders huis heeft Hem verslonden, want straks zal de woede der Joden zóó hoog stijgen, dat ze den waarachtigen Tempelhervormer nemen, en Hem, wegens lastering van de heilige plaats, aan het kruis zullen slaan en in daemonischen wellust dooden.

Van die vijandschap hebben de discipelen hier een voorgevoel.

Zij beseffen: die daad van Jezus wekt den haat der Overpriesters op, en nu worden ze indachtig het woord van David: „De ijver van Uw Huis heeft mij verslonden.“

Doch dat indachtig worden is geen blijk van geloof!

Hier is er geen sprake van, dat zij de vervulling der Schrift zien.

Zoover was het pas-geroepen zestal nog niet, en indien dit het geval geweest ware, zou Johannes, die zelf tegenwoordig was, er wel bijgevoegd hebben: „opdat de Schrift vervuld werd.“

Maar dat staat hier niet.

De discipelen werden alleen indachtig.

Als ze den Meester zóó zien optreden, denken ze aan dit psalmvers.

Wanneer ze deze reformatie aanschouwen, herinneren ze zich wat David eens klaagde, en... o nu slaat hen de schrik om het hart. Zoo zal 'loek met den Meester gaan. De ijver voor 's Heeren huis zal ook Hem verslinden. Met Hem loopt het nooit goed af. Als Hij zoo begint, zal die reformatie Hem den dood kosten, en zij vragen zich in groote bezorgdheid af, wat er van Christus' werk en rijk moet terecht komen, indien Hij die positie inneemt tegen de leidende partijen des volks.

Reformatie-vrees!

Nog is ze niet uitgestorven.

Nog zijn er tal van discipelen, die bevend weifelen om den waren, goeden weg der hervorming op te gaan, en toch — Christus gaat ons op dien weg voor. Hij heft nog in Zijn kerk en in Zijn rijk en in onzen kring en op het intieme terrein van ons hart den geestelijken onthoof, om het onreine en onheilige, en wat ontsiert en bevlekt uit te drijven, en wij moeten Hem volgen.

Wat doen we?

Zijn we bang?

Duchten wij dat die reformatie ons zooveel offers zal kosten, en ons misschien verteren en verslinden zal? Doch, indien dit gebeurt, mag daarom deze roeping ter zijde geschoven? Wij zullen immers ons leven verliezen, en zien op Hem, Wien de ijver van het huis Zijns Vaders wel heeft vertoerd, maar Die door dat lijden en sterven den tempel heeft kunnen bouwen, die zich in eeuwigheid tot eere des Vaders verheffen zal.

Reformatie-vrees!

De Heere geneze ons ervan en beware ons er voor. Hij neme van ons weg al dien angst, die bang vraagt: „Hoe moet dat afloopen? en dat komt nooit goed“, en die den ijver van anderen in den weg staat, want zulk een vrees komt voort uit wantrouwen en zelfzucht. Zij is ten diepste onheilgegoisme. Zij heeft voor Christus niets over. Zij wil het offer niet brengen. Zij kent den gang naar het altaar niet. Zij heeft eigen leven veel te lief, en... o, zij past bij Christus niet.

Hij roept ons onvoorwaardelijk.

Wij moeten achter Hem aan.

Al gaat het door „vertering“ heen.

Al gaan wij er bij onder.

Al sterft onze naam er bij weg.

Al moeten wij alles verliezen, 's Heeren huis vraagt ons.

Consummer nisi prosium.

Ik worde vertoerd, indien ik slechts tot zegen zij.

Dat is reformatie-moed.

Ook in den heiligen zin des woords.

K. D.

KERKELIJK LEVEN.

Geen zwijperperiode.

De nabeschouwingen over de Synode loopen in heel onze pers zoo zachtjes aan ten einde.

Nu zou het op zichzelf niet te verwonderen zijn, wanneer men voor geruimen tijd over de vraagstukken, die aanhangig zijn gemaakt, het zwijgen bewaarde.

Men neemt zoo iets in den regel waar.

Wij beweren allermint, dat dan de denkkracht voor een tijd is uitgesput.

Maar wel treedt er een zekere psychische moedheid in.

Men verlangt naar rust door afwisseling.

Men wil weer eens op iets anders de gedachten spannen, over iets anders schrijven en lezen.

Zelfs zou men in dit geval goede gronden voor zulk zwijgen kunnen aanvoeren.

Immers, er zijn verschillende commissies benoemd, die over de groote kwesties een volgende Synode van advies hebben te dienen.

Laat die mannen nu rustig werken, zoo kan men redeneeren. Stoor hen niet door uw geschrift. Geef uw oordeel eerst, wanneer hun rapporten verschenen zijn.

Voor deze godragslijn valt wel wat te zeggen.

Toch gelooven we, dat het niet in het profijt onzer kerken zou zijn, indien ze gevolgd werd.

Men zal zich herinneren, dat ongeveer een half jaar vóór de Synode nog geschreven werd, dat zij, uitgenomen de kwestie Netelenbos, voor geen ingrijpende beslissingen zou worden geplaatst. Er werd gerekend op een bijzonder kalm verloop.

En ziet, binnen een half jaar tijds kwam het eene belangrijke voorstel na het andere in en zoo verkreeg de Leeuwarder Synode een heel ander aspect.

Niemand zal wel beweren, dat al die voorstellen even deugdelijk waren voorbereid.

Zij waren soms zeer overhaast in elkander gezet.

En hoe verrassend ook de eenstemmigheid op de synodale vergadering was en hoezeer uit de besprekingen in de pers, welke daarop volgden, bleek, dat de Synode in den geest der kerken handelde, toch valt het niet te betwisten, dat de Synode nog geen rijpe meening achter zich had.

Daarvoor is alles te snel in zijn werk gegaan.

Bij de uitwerking zal dat dan ook wel aan het licht treden.

Maar daarom is het zoo gewenscht, dat deze vraagstukken in onze Pers van alle kanten bezien worden.

Dat men niet alleen de mannen, door de Synode benoemd, laat werken, doch dat men algemeen aan den arbeid tije.

Voor de commissies zelf is dat ook het aangenaamst.

Zij blijven zoo met onze kerken in voeling.

Zij kunnen kennis nemen van wat er in den boezem onzer kerken leeft en daarmede rekening houden.

Hun rust wordt daarmede wel een weinig onderbroken, maar hun werk wint aan zekerheid. Aan zekerheid, dat zij niet iets de kerken pogen op te leggen, maar overeenkomstig de behoeften der kerken adviseeren.

Synodale besluiten mogen ten slotte niet in de studeerkamer worden geboren, maar zij behooren uit den volten drang van het kerkelijk leven op te komen.

Daarom zouden wij onze pers willen uitnoodigen om de hiermee gemoede onderwerpen in studie te nemen en vrijmoedig te bespreken.

Wrijving van gedachten mag hierbij niet worden geschuwd.

Zulke discussiën, mits in den geest van Christus gevoerd, brengen soms verder dan langgerekte referaten.

Natuurlijk willen wij daarmee niet zeggen, dat ook onze Predikantenvergaderingen hier geen taak hebben.

Maar de pers mag voorzeker wel in de voorhoede geplaatst.

En onze „Reformatie“ zal hierbij niet achter blijven.

De Protestantenvoort.

Ons blad stelt zich ten doel ook verschijnselen buiten ons kerkelijk erf binnen den gezichtskring van onze lezers te brengen.

Als belijdende en belijdenis-kerken nemen we een eigen positie in.

Maar daarom is het ons volstrekt niet onverschillig, wat er buiten onze muren voorvalt.

Van een in zelfgenoegzaamheid in ons eigen huis opsluiten mag geen sprake zijn.

Wij hebben er belang bij, hoe elders het kerkelijk en godsdienstig leven zich ontwikkelt of wel verloopt.

Ditmaal biedt het vijftigjarig jubileum van den Protestantenvoort, dat de vorige week werd gevierd, gereede aanleiding om aan dezen bond een enkel woord te wijden.

Als eenige richting ver van ons afstaat, dan is het wel die, welke in dezen bond is belichaamd.

Toen hij in 1870 door den thans nog in leven zijnden predikant Colenbrander werd opgericht, droeg hij een sterk uitgesproken anti-confessioneel karakter. Hij kante zich tegen alle belijdenis. En wel gevoelde men, dat men van negatie (ontkenning) niet leven kan en dat een bond daardoor onherroepelijk tot onthinding moet overgaan en heeft men daarom naar een meer positief doel gezocht, maar de Protestantenvoort heeft zijn aangeboren eigenschap niet kunnen verloochenen. Door verschillende redenaars werd aan dit anti-confessionaalisme in den oorsprong van den bond herinnerd. Van het begin af werkte de Protestantenvoort, zoo stelde de tegenwoordige voorzitter, Da. Schade van Westrum, het voor, met een tweeledig program: verdediging van de godsdienstige vrijheid tegen het confessionaalisme en daarnaast een agressief optreden, het voeren van een krachtige propaganda voor moderne beginselen.

Het doet stellig eigenaardig aan, als men den voorzitter hoort verklaren, dat de bond die eerste taak voor het grootste deel in handen heeft gegeven van de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden. Alsof zulk een boedelscheiding zoo gemakkelijk gaat!

Maar in elk geval blijft de Protestantenvoort anti-confessioneel.

Typeerend is ook het tooneelstuk van prof. Knapert, dat bij die gelegenheid is opgevoerd. Het was getiteld „Koning Saul.“ Het gebruikelijke eerherstel van historische personen, over wie in het verleden

een hard oordeel wordt geveld, wordt hier op Saul toegepast. Saul werd op de planken gebracht als de drager van een nobel ideaal, die in zelfbewuste onafhankelijkheid den strijd aabond tegen priestertwang en profetische gezagsaanmatiging.

Hoe gaat dit lijnrecht in tegen de schriftuurlijke voorstelling!

Toch moet toegegeven, dat de Protestantenvond verhelderend heeft gewerkt. Hij gaf openlijk aan zijn vijandschap tegen alle belijdenis en inzonderheid tegen onze belijdenisschriften niting. Hij hield niet van marchandeeren en modderen.

Daarvoor zijn we dankbaar.

We hebben liever met een verklaard en openhartig tegenstander te doen, dan met een man met twee aangezichten.

Hoewel de koers, die de Protestantenvond uit wil, nog niet schijnt vast te staan en dit aan het jubileum iets wijfelends gaf, zoodat de forsche juichtoon werd gestmoord, zoo is het toch niet onmogelijk, dat hij in den naasten tijd een nieuwen groei zal beleven.

„Het proces, dat in de Hervormde Kerk bezig is zich te ontwikkelen, zal misschien een uitbreiding ten gevolge hebben; zou dan het psychologisch moment komen, dat de Bond eene uitbreiding tegemoet gaat”, vraagt het orgaan van den Protestantenvond, „De Hervorming”, niet zonder reden.

En in één opzicht is de Bond onze kerken vooruit, n.l. in de organisatie van het catechetisch onderwijs.

Wat moeite heeft men zich daarvoor niet gegeven.

Voor mij ligt de uitgave van den Protestantenvond: „Tot organisatie van ons Godsdienstonderwijs.”

Deze bevat een schat van gegevens, waarmee zelfs de Gereformeerde catecheet, onder de noodige keur natuurlijk, winst kan doen.

Als de Gereformeerde hiervan kennis neemt, kan hij werkelijk niet alle schaamte onderdrukken.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De vinger op de wonde.

Op de vergadering der Anti-Revolutionaire Partij, die op Vrijdag 15 October te Utrecht gehouden is om het bekende milioenplan te bespreken, zijn door onze beide hoofdleiders zeer ernstige en behartenswaardige dingen gezegd. De heer Colijn heeft gewezen op de vermindering van geestdrift en idealisme, en de inzinking van liefde en kracht, terwijl de heer Idenburg gewaarschuwd heeft voor de verflauwing der grenzen, die overal merkbaar is, en voor het gevaarlijke relativisme, dat alom veld wint.

Wat het woord van den eersten voorzitter aangaat, ontleenen we aan het verslag in „de Standaard” het volgende:

Onze partij-organisatie heeft zeker tot dusver voortreffelijk gefunctioneerd, maar om haar te doen beantwoorden aan de veelwaardere eischen, die de toekomst stellen zal, dienen wij op haar uitbouw en versterking bedacht te zijn. Het weerstaan van het toenemende revolutionaire streven met zijn verwerping van alle Goddelijk gezag zal in de eerste plaats van ons als Antirevolutionairen groote krachtsinspanning vragen, maar daarnaast hebben we niet minder krachtige actie naar binnen te ontwikkelen, te waken tegen het indringen van verkeerde denkbeelden, op te komen voor het zuiver houden onzer beginselen, en te streven naar onderlinge eenheid. Het feit valt niet te loochenen dat sedert Dr. Kuypers zich geleidelijk uit de organisatie en het politieke leven heeft teruggetrokken, veel van de bezieling en geestdrift gedooft is. De verschillende oorzaken, die daarbij van invloed waren, werden besproken. Die matheid moet uit de geleerden verdwijnen, wil de partij hare roeping kunnen vervullen en daarvoor is het beste middel, dat we beginnen met bezieling een offer te brengen, een groot offer, en dat aanwenden om met kracht den toestand van moedeloosheid en matheid te bestrijden.

Als spr. goed ziet, is er inzonderheid in vier leemten te voorzien: 1e. is er behoefte aan verdere uiteenzetting van de diepere beginselen der Antirevolutionaire staatkunde; 2e. moet de stelselmatige populaire verbreiding dier beginselen worden bevorderd; 3e. is er onvoldoende voorlichting van onze mannen in raden en staten en 4e. bestaat er gemis aan eenheid van actie in pers en propaganda.

Over hetgeen de tweede voorzitter sprak, zegt genoemd verslag:

De heer Idenburg liet een krachtig en ernstig vermaan uitgaan tegen het geestelijk karakter van onzen tijdgeest, tegen de vervloeiing en verworping, die zich o.a. openbaart in de zucht tot toenadering van verschillende groepen en partijen, waarmede toenadering zich moeilijk verdragen laat zonder loslating van onze heiligste beginselen. In dit verband kwam Spr. krachtig op tegen het relativisme, dat op ieder terrein van het geestesleven de fundamenteel ondergraaft. Op het buitengemeen gevaar, verbonden aan de ondermijning van vaste overtuigingen, vooral ook voor de jongeren, die onze hope voor de toekomst zijn, werd de aan-

dacht gevestigd en ernstig allen toegeroepen om toch te waken en dat te doen door de beste middelen die we bezitten, door het gebed, door standvastig te blijven in het geloof in volkomen overgave aan 's Heeren ordinarie. Door vast te houden daaraan, bezitten we een onverwinnbare kracht, terwijl bij onze tegenstanders zwakheid is.

Met dankbaarheid kan Spr. wijzen op verschijnselen van herleving en veld winnen van het Calvinisme ook in het buitenland. Behalve in Hongarije, komt thans ook bij de Ger. groep in Duitschland een drang naar voren om zich te ontwikkelen naar antirevolutionaire beginselen en ook in Zwitserland is er beweging onder de jongere predikanten naar dieper levensbeginsel. Ontmoedigd mogen we niet zijn, zelfs indien mannen als Dr. Kuypers ons ontvallen. Als goede Calvinisten houden we vast aan de beginselen die wortelen en opgaan in God, den Vader der lichten, van Wien alle kracht en alle macht uitgaat en alle zegen nederdaalt.

Op deze uitlatingen mag wel alle nadruk vallen. Zij zijn niet van de eersten de besten.

Dit oordeel is niet uitgesproken door iemand, die ons partij-leven niet kent, maar de eersten en de besten meenen den toestand aldus te moeten teekenen, en hun teekening is somber.

Veel van de bezieling is gedooft.

De oude geestdrift is voor een groot deel ingezonken.

Matheid beheerscht onze geleerden.

Er is tekort aan uiteenzetting onzer beginselen. Wij hebben gebrek aan voldoende voorlichting. De eenheid van actie laat te wenschen over.

Wij staan aan het gevaar van vervloeiing bloot. Het verderfelijke relativisme onzer dagen bedreigt ons.

De synthese-zucht sluipt ook onze kringen binnen, — waarlijk, als onze leiders, die we ten volle vertrouwen en wier kijk op de dingen alle geloof verdient, zóó ons politieke leven bezien, en die verschijnselen opmerken, is er voor ons wel reden om allen hoogen toon te laten varen, en in ootmoedig schuld bewustzijn te zoeken naar de wegen, die tot herstel moeten ingeslagen.

Er is reformatie noodig.

Dat blijkt ook hier zonneklaar.

Hoe kostelijk, dat onze voormannen ons niet in slaap wiegen met een lief gezang van Vrede, Vrede, doch ons wakker schudden, en toeroepen dat er gevaar dreigt, en we haast moeten maken. En zij zeggen ook wat er gedaan moet worden. Wij zullen weer veel meer principieele politiek moeten voeren. De ware anti-revolutionaire beginselen moeten op den voorgrond geplaatst en ontwikkeld en gepropageerd. Voor marchandeeren is het nu vooral geen tijd, en tegen het relativisme en scepticisme zij met alle, alle kracht de strijd aangeboden.

Daartoe beziele God ons met Zijn Geest.

Hij geve ons de oude toewijding en geestdrift.

Hij blaze het vuur aan tot laaiende vlammen.

Hij wekke weer het oude enthousiasme, dat hem, den groote, wiens levenslicht in deze dagen, al zwakker en zwakker, uiflikkert, aangedreven heeft tot zijn gigantische worsteling.

Moet aan zijn sterfbed onze ziel niet ontroeren?

Mozes gaat heen, en de Jozua's klagen: „Het feit valt niet te loochenen, dat sedert Dr. Kuypers zich heeft teruggetrokken, veel van de bezieling en geestdrift gedooft is.” Ja, waar is de God van Elia? Waar is Hij, Die hen uit de zee opgebracht heeft? Heere! vernieuw onze dagen als vanouda!

Zoo vragen we nu de oude leider wegsterft.

In de stonden van zijn avondschijsel.

In de laatste oogenblikken van zijn langen, ontzaglijken levensdag.

De Heere zij den moeden strijder tot den einde met Zijn genade nabij.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Opvoeding der Gemeente.

I.

Over het algemeen is het niet meer noodig in onze kringen te betoogen, dat het zendingswerk roeping is der kerk des Heeren; geen particuliere liefhebberij van enkele medelijdende vromen, maar gehoorzaamheid aan het uitdrukkelijk gebod: „Gaaf heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.” Zeker, er zullen nog wel kerkleden zijn, die voor de zending weinig voelen, en hun bijdrage zeer gering doen zijn, doch deze zullen toch tot de uitzonderingen mogen worden gerekend, en ook is menigmaal onbekendheid met het werk de oorzaak van hun gebrek aan sympathie; onbekend maakt onbemind.

Het kerkelijk maken der zending heeft geweldige gevolgen gehad en de leden der gemeente geleerd, bijna gedwongen, om met de zending ietwat mee te leven; de zending werd nu hun zaak en taak, evenals de kerk zelf en de christelijke school. Reeds deze vrucht bewijst, hoe goed de boom der kerkelijke zending is, en wij verstaan het, dat onze Hervormde broeders beproeven een soortgelijken weg in te slaan door de zending aan verschillende classes toe te vertrouwen.

Wij moeten ons echter van de belangstelling der gemeente een niet te hooge gedachte maken, want

deze blijft bij zeer velen beperkt tot het geven van een bijdrage, meer of minder groot, en het aanvaarden van „Het Zendingsblad”; wellicht, dat zij ook de Zendingsskalender uit een vriendelijke hand aannemen, en daarvoor een penningsofferen; doch tot een bepaald meeleven met den arbeid komt het bij de meesten niet. Wij mogen en moeten dus wel dankbaar zijn met de verkregen resultaten van het kerkelijk maken der zending, maar niet voldaan zijn; het ideaal is nog bij lange niet bereikt. Hoe dit te bereiken?

Wij zouden de vraag ook anders kunnen inkleeden: hoe leeren wij de gemeente van Christus niet maar voor de zending iets te voelen en wat te doen, doch er mee mede te leven en er hartelijk voor te bidden? Indien het woord niet zoo afgezaagd werd, zouden wij zeggen: het is een probleem, waarvan de oplossing nog maar ten deele is gevonden.

Het zijn niet alleen de gewone gemeenteleden, bij wie genoegzame kennis der zending ontbreekt; met de ambtsdragers is het al niet veel beter gesteld. Zelfs vraagt men zich af, of de leden der Generale Synode wel der zake kundig waren. In elk geval geeft een opmerking van ds. Dijkstra in „Het Zendingsblad” van Oct te denken. In zijn brief naar Antiochië schrijft hij toch:

„De zending had een goede synode. De rapporten over deze zaak geleverd waren vele; de voorstellen bijna niet te tellen. Sommige voorstellen vroegen eenige duizenden, één zelfs veertig duizend, maar zij werden zonder eenige aarzeling zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Men beschouwt dit als het hoogste succes: geen discussie en geen hoofdelijke stemming; mooier kan het niet. Toch zou ik het soms wel wat anders gewild hebben. Zeer belangrijke voorstellen, die een groote schrede vooruit voor onze zending beteekenen, die ten deele ook zware financiële offers meebrengen, passeerden den hamer, zonder een enkel woord! Ik zou gaarne gezien hebben, dat een enkel woord van bedenking onze begaafde sprekers in de gelegenheid zou hebben gesteld om de noodzakelijkheid en heerlijkheid der voorgestelde zaak in het licht te stellen. Maar waar geen vijand is, valt niet te strijden en de overwinning is gemakkelijk.”

Men vraagt zich af: waarom was er geen „vijand”? waarom werd geen enkel voorstel met debat verwaardigd? Natuurlijk boden vele van de voorstellen genoeg stof ter bespreking, en het is toch moeilijk aan te nemen, dat meer dan zestig menschen het allen in alle opzichten eens zijn over „voorstellen bijna niet te tellen.” Ongewijfeld moet hier de oorzaak voor een groot deel gezocht worden in de bij uitstek deskundige deputaten ds. Dijkstra, dr. Hania en ds. Breukelaar, om van de anderen te zwijgen. Doch een zelfde verschijnsel wordt ook op de mindere kerkelijke vergaderingen opgemerkt; op de laatste gehouden part. syn. van Zeeland deed maar één lid vragen naar aanleiding van het belangrijke zendingsrapport; en op de classes wordt ook meermalen het rapport der zending zonder discussie en stemming aangenomen. Wij gelooven niet te dwalen, indien wij de oorzaak van dit abnormale verschijnsel zoeken in te weinig op de hoogte zijn van de zendingszaken, om zelfstandig te oordeelen.

Indien deze opvatting juist is, waaraan wij niet twijfelen, dan wordt hiernade een wondeplek aangewezen in ons kerkelijk zendingsleven, welke dringend behandeling en geneezing eischt.

Aan publieke voorlichting schijnt het niet te ontbreken; bijna elk kerkelijk en christelijk blad heeft een rubriek over de zending. Het Zendingsblad wordt in tienduizenden exemplaren verspreid. Men zou zeggen: nu zullen de menschen het toch wel eindelijk weten! Ook moeten wij de beteekenis der classale zendingsdagen allerwege niet over het hoofd zien. En toch zal reeds een oppervlakkig ingesteld onderzoek u spoedig leeren, dat de kennis der zending bij velen, ja bij de meesten, gering, uiterst gering is. Dit bewijst, dat trots het vele, dat er gedaan is en wordt, toch nog heel veel aan de opvoeding der gemeente in zendingskennis ontbreekt.

Hoe hierin verandering te brengen? Deze vraag willen wij trachten een volgend maal te beantwoorden.

A. J. P.

J. D. WIELENGA.

De Zondagsschool in verband met de stroomingen van onzen tijd.

II.

De hoofdgedachte in de West-Hill Zondagsschoolmethode, de richting, die door reformatie de Zondagsschool zich wil doen aanpassen aan de sinds hare stichting gansch veranderde toestanden, ligt hierin, dat men de Zondagsschool vervangt door de kinderkerk.

Mej. Van Woensel Kooij zegt in haar mooie boek: „Ik wil het onderwijzend element op den achtergrond brengen en het stichtelijke op den voorgrond. Wij willen de kinderen niet alleen onderwijzen, wij willen hen inwijden in het geheim van den omgang met God, wij willen hen voor immer het gevoel medegeven van de majesteit en de barmhartigheden Gods, opdat zij in eerbied en ootmoed zich voor Hem buigen.” Om dat te bereiken moet